NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XII. V Ljubljani v sredo 27. decembra 1854. *List 103.*

Ali imamo res malo dobrih domačih krav za molžo?

(Konec.)

Če si hočemo dobro molzno živino izrediti, je veliko veliko ležeče na tem, kako ravnamo s kravami, ki jih imamo za pleme, in pa s teleti.

Bomo ob kratkem popisali.

1. Treba je, da je hlev prostoren, svetel, zračen, topel pa ne preveč soparčen. Ni res, da vsak berlog je dober hlev; saj ni klaja edini živež živine, ampak zrak in svetloba sta tudi živež, ki ga živina skoz kožo in pljuča vživa. Kako pa bojo pljuča in krí v nji dober zrak dobivale, če je v hlevu le smrad in soparica? Kako bo svitloba svojo moč na jetnike raztegovala, če je v hlevu temno, kakor v ječi? Da bi gospodarji, kteri od zraka in svitlobe nobenega zapopadka nimajo ali ga imeti nočejo, saj tega ne pozabili, da vsa živina je ustvarjena za prosto življenje pod milim nebom in da še na milijone glav živí v prostem stanu. Tam je zdrava in krepka; čeravno nima klaje zmiraj po volji, pa ji ne manjka zraka in svetlobe.

2. Suha stelja ji je potrebna, ker na suhi stelji, ki ji je kakor nam suha postelja, ji vse bolje tekne, kakor na mokrem, v gnojnici, ali brez stelje.

3. Snažnost ji je pol živeža, ker koža ni mertev meh, ampak je živa odeja čez truplo, v kteri je na milijone luknjic, skozi ktere v-se diha zrak, serka svetlobo in druge zračne in mokre stvarí, pa tudi iz trupla hlapí ali potí, kar ni več za rabo v njem. Zato je treba živino mlado in staro večkrat na teden česati in štrigljati, poleti tudi kopati, repe in rogove umivati in čediti. Treba je pa tudi snažen imeti vès hlev, korito in jasli.

4. Pokladati (klajo dajati) se ji mora po redu, naj je klaja zelena ali suha; na enkrat naj se je nikar preveč ne daje. Koliko je je naj bolj prav, se ravna po tem: ali je živina večja ali manjša, ložja ali težja. Za navadno se rajta na dan na vsak cent, ki ga živina vaga, 3 funte dobrega sena ali kake druge klaje, ki toliko tekne kolikor teknejo 3 funti sena.

Dobro je včasih spreminjati klajo, ker to storí, da živina zmiraj rada jé in ji dobro tekne. Molznim kravam se prileže vsak dan poparjena klaja in pa med toplo pijačo reženi otrobi. To žene zlo na mleko. Zraven tega pa se ji mora tudi dobra čista voda in pa druga klaja (hrana) dajati.

Posebno na teleta v pervem letu je skerbno paziti, da se kermijo (futrajo) in gleštajo dobro, zakaj v ti starosti se položí podstava za vse življenje, in v tem času so tudi naj bolj občutljive za vse. Naj tedaj umni gospodarji na to gledajo, da se materam ne izmolze pervo mleko (mlezva), ampak da ga sesajo telički, kar ga morejo, zakaj ravno to mleko je naredila natura nekoliko drugač od navadnega poznejega, ker to mleko ima namén čeva izčistiti mlademu, da gré tista černkasta limasta bloja preč, ki se je narejala skozi več mescov v čevah njegovih, dokler je v maternem telesu bival.

Za pleme namenjene teleta naj sesajo 4 tedne kolikor hočejo pri materi, pri kteri naj bojo, potem naj se ločijo od matere v posebno zagrajo, ktera naj pa toliko prostorna bo, da se zamorejo v nji prosto gibati, in tako ločene naj se le trikrat na dan še naj manj kaka 2 tedna pušajo k materi. Zadnji teden, preden se imajo odstaviti, naj se jim poklada po malem naj boljšega sena, za pijačo pa z otrobi pomešane tople vode. Ko smo jih odstavili, naj se jim trikrat na dan daje tople otrobove pijače in dobrega sena, kolikor ga hočejo, zraven tega kako pest zdrobljenega ali zmletega ovsa. Pri taki klaji bojo teleta krepke in zdrave, pa tudi večje.

Če je vreme lepo brez vetra, naj se vsak dan po več ur spušajo iz hleva. Ni se bati, naj je pozimi ali poleti, da bi jim merzlo ali gorko vreme škodovalo, če so čverste postale po izreji, kakor smo jo ravno popisali.

Dobro gleštane teleta rastejo, da je veselje, in ko so popolnoma eno leto in pol stare, se zamorejo že za pleme rabiti.

Treba je pa, da telíce in junčiki so ločeni, da se ne začnó prezgodaj pojati.

Zdej pa še eno. Da je živina naša krotka, je treba vseskoz lepo ž njo ravnati, da ne postane boječa, plašna, huda. Vse te strastí spridijo krí, in taka živina ni nikdar tako dobra, kakor je krotka in prijazna. Da pa je prijazna in krotka, storí perva izreja.

Povejte nam zdej, dragi gospodarji: ali je to, kar smo priporočali za izrejo dobre molzne živine, teško storiti? Gotovo ne za gospodarja, ki ga imenujemo „dobrega“ kmeta. In lejte na to vížo, če stanovitno od roda do roda tako ravnamo, pridemo na domači zemlji do dobre živine, in nam je ni treba, po ptujem iskati. Verjemite nam, da tudi tam, kjer imajo imenitno govejo živino, niso po drugi poti do nje prišli, kakor po ti, toda stanovitno so tako ravnali njih očetje in stari očetje. Čez stanovitnost (Constanz) ne gré nič v živinoreji!

Marczelova mašina za turšico.

Že po skušnjah v Gradcu smo govorili od te mašine, ktera obropkane turšičine storže dosihmal večidel zametovane tako v moko zdrobí, da je potem za živinsko klajo popolnoma pripravna, in da moko tudi ljudjé za svoj živež porabiti zamorejo. Zdej smo zvedili iz ogerskih kmetijskih časnikov, da so to mašino tudi v Peštu skusili in sicer s takim pridom, da je prehvaliti ne morejo. Goni to mašino konj, pa se dá tudi na-

praviti, da jo sopúh goni. En vagan tacih praznih storžev je Marczelova mašina v 8 minutah zdrobila.

Potovanje po okrajnah nebá.

(Dalje.)

Še jih vidim tam eno pest, ki se jim nekaj po glavi meša; kažejo, da jim ni vse prav. No, oglasite se, kaj pa vam je?

„Odkritoserčno ti povémo, da vašega zvezdoznanstva in sploh naravoslovja terpeti ne moremo, ker človeka vsega spači. Po vašem ni Bog, ki velí solncu gori ali doli iti, — ni Bog, ki zemljo v svoji desni drží ter ji poletje in zimo pošilja! Po vašem ne opravlja tega Bog, ampak slepe naravne postave so njegovi namestniki. Vi ne vidite v blisku Njegove jeze, — vam ni strela druzega kot električen zrak, ki po naravnih postavah iz pozemeljskih rečí v zraku postaja in v tistem trenutku po neobhodljivih pogodbah na zemljo treši. Po vašem ne razširja Njegova roka viharjev po zemlji. Vsega tega vi ne poznate, temuč razderta ravnovaga vam je vsega vzrok. Dež, ki po suši našo zemljo okrepćava, ni dar Njegove dobrote in milosti, to je vam le igrača gorkih in merzlih vetrov!“

Ali ste se skašljali? Vsak ima svoje težave, kakor mu ravno pamet zastaja. Ali morda naravoslovci tajé, da je Bog svet ustvaril?! „Tega ne“ — bote odgovorili. Bog je tedaj v svoji neskončni vsegamogočnosti in nespremenljivosti vse ustvaril; dal je pa tudi svetovom vselej neobhodne postave, preštel je njih poti ter jim je meje postavil in zapovedal, da se vedno gibljejo po redu, ki ga je On določil. Bog se od tistega časa ni spremenil, toraj je še zmiraj stvarjenje pervim Njegovim postavam podverženo. Če mi te postave beremo v bukvah božjega stvarjenja, spoznamo Njegove zapovedi ali postave, ki jih je dal stvarjenim rečem, in kar se po teh postavah godí, se gotovo godí po zapovelju Tistega, ki jih je dal. Bog, pa noben drug, ni po stvarjenju gospodaril; božja volja so postave, tedaj mi naravoslovci pravimo, da se po božji volji godí, če se kaj po najdenih postavah stvarjenja godí. Skoraj bi bil mislil, da se le norčujete, ko sem vaše perve besede zaslišal. Viditi pa, da oponašanja ni konca ne kraja, — da mislite: da pri zvezdoznancih vse križem gré, sem tedaj vam tudi to težavo od serca odvalil. Zdaj, ko sem vam serčne skerbí pomiril, preglejte prav z mirnim duhom prečudno osnovo stvarjenja. Vsaki planet je velika in temna krogla kakor naša zemlja, solnce pa jim daje dan in noč, v tem ko se verté in krog njega plavajo, ter ima ena pola sveta noč, ko ima druga dan; s časom se pa noč in dan verstita. Zemlja se na svoji poti solncu približa: takrat imamo pa zimo, — potlej se pa odmakuje, poletje prihaja. Vsak planet dobiva svetlobo od solnca, tedaj ga zamoremo na nebu zagledati, — ko se sveti, mu pravimo zvezda.

Pri tem premišljevanji se nam vrivajo misli, da bi ti brezštevilni svetovi utegnili obljudeni biti kakor naša zemlja, akoravno bi mogle njih stvarí z mnogoverstnimi drugimi lastnostmi previdene biti. Kaka neskončna širjava se odpira našemu začudenju, če premišljujemo, da je vsak tako imenovan „stoječ svet“ zopet samostojno solnce in glaviten svet, krog kterega se drugi okrogli svetovi verté! Pri teh mislih zadeva našo dušo žark božjega razodenja, njegove modrosti in nezapopadljive skrivnosti naj čistejšega duha. Veličanstvo Njegovega stvarjenja obudí v našem sercu občutke pobožnosti in ponižnosti ter našo dušo k nebesom povzdiguje, ko vidimo: kaj je nečimernost tega sveta, — ko vidimo, da v nezmernem stvarjenji, v vednih spremembah časnih stvarí večnost kraljuje.

Na Dunaji. J. Šubic.

Davki, ki si jih ljudje sami nakladajo.

2. *Pijančevanje.*

A. Ljubi moj! posodi mi 10 goldinarjev, če moreš!

B. Kaj pa je že spet? Kje te spet čevlji tišé?

A. Spet imam en dolg plačati, pa ga nimam okroglega.

B. Kako to, da k meni hodiš na posodo; naj ti posodi gostinčar (birt), kteremu si že toliko zaslužiti dal!

A. Kaj mi ne privošiš poliček vina ali frakelj žganča? — saj človek tako druzega veselja nima.

B. Jez nikomur ne zavidvam kapljice vina ali ola, če ima premoženje potem; pri tebi pa ni taka, kakor skušnja kaže.

A. E! to tudi mene še ni na kant pripravilo!

B. Prijatel! pa te morebiti bo, če ne boš opustil svoje vsakdanje poti v kerčmo. Pomisli le, da tistih 10 krajc., ki jih vsaki dan, kakor dobro vém, pušaš v gostivnici, znese na leto 60 fl. in 50 kr. Čez to pa pridejo še večkrat poboljški, tako da ti na tako vížo lahko naštejem blizo 80 fl.; naredi zdej rajtingo na 20 let, in potrosil si 1600 gold.!

A. Božji križ! kaj toliko?

B. Toliko, toliko, da! Ni tedaj čuda, da taki, ki so popolnoma pijanci, zapravijo vse, kar imajo, in sebe in vso družino na beraško palico pripravijo. Če človek take nesrečneže vidi in vidi koliko nadlog mora včasih njegova žena prestati, želel bi pač, da bi nobene gostivnice na svetu ne bilo!

A. A! ta bi bila pa vendar prehuda! Kerčmarji so vendar le debri ljudjé, ker lačne sitijo, žejne napajajo in popotne prenočujejo.

B. Pa še nekaj si pozabil: saj je 7 telesnih dobrih del. Toraj ti hočem jez pristaviti, kar si sam pozabil: „oblečene gospodarje slačijo, in mnozim h pogrebu pomagajo.“

A. Ne vém: kaj s tem misliš reči?

B. Ti bom pa pojasnil. Gospodarje vabijo piti, jim dajejo na kredo, dokler ne zapoje boben. Da pa pijančevanje daje priložnosti mnozim boleznim, ti je vendar očitno na vsih, ki so se spili; marsikteri pa še tega dočakal ni, in že pred ga je mertud spravil v kertovo deželo.

A. Pa niso vsi birtje taki, kakor jih ti popisuješ!

B. Vém, da niso, — vém, da so nekteri prav pošteni možje, kakor tudi vsak, ki včasih v gostivnico gré, ni pijanec. Al kdor strup prodaja, ne more vselej vbraniti, da bi nehoté se marsikdo ne zavdal. Taka je tudi z gostivnicami. Po malem je že marsikdo začel v pošteni gostivnici poliček vina piti, pa se je privadil, in je potem zahajal v pet druzih in tako pijančevati se privadil. Jez že tako pravim, da bi naj bolje bilo, ako bi le ob cestah in v mestih, kjer veliko ljudí nima domače kuhinje, gostivnice bile, — drugod jih ni treba!

A. Si pač ojster pridigovar! Kaj nek so se ti gostivnice tako zamerile?

B. Zato, ker vidim, da si v njih toliko ljudí davke naklada, ki bi jih treba ne bilo, in ki potem toliko nesreč naključijo tistim, ki so jim zapadli.

A. Vince so pili, in vince se bo pilo, dokler bo svet stal, reci kar češ.

B. Prav je — pa pojdi tudi v gostivnico po tistih 10 gold., ki jih potrebuješ; naložil si jih menda že zdavnej tam. J. Jažirk.

Starozgodovinski pomenki.

O besedi „Beč“.

Spisal Davorin Terstenjak.

V mojem mnenji, da beč pomeni to, kar bona — vodo, me poterjuje še ta okolščina.

Slovenska beseda bik, kranjski po Linhartu tudi buk, češki beyk, ima svojo koreniko v indiškem bhu, fieri, zeugen, biti, zato se v sanskritu velí bhus, zemlja, in bhumis, fons, zvir. Nekteri so besedo „bik“ izpeljevali iz bučati — boare, al kakor je latinski boare iz „bos“ postalo, tako tudi slovenski bučati iz „buk“.

Že učeni starinoslovec Barth je rekel, da gerški *βοῦς*, latinski bos se vjema s sanskritskim bhus [1]). In resnico je mož govoril. Vse, kar rodenje — rodivno moč izrazuje, poznamlja tudi zemljo, vodo in bika. Tako se v sanskritu velí štira zemlja, in štiras bik; gô, gâus, zemlja, krava, in gov — govedo, ida, bik in zemlja; shavas, rojeno, das Erzeugniss, in shevu, shebu, shavu, der Buckelochs [2]), in shava, voda.

Podoba bika je tudi podoba rék; zato so se v Efesu mladenči, kteri so na Neptunov praznik napisek dajali, veleli *ταῦροι* [3]); zato tudi gerška Selena kakor predstojnica rodenja (Zeugung) vodi bike [4]), enaka indiški Shivi, ktera, kakor Paulin pravi, ima bika — vola generativae virtutis symbolum [5]).

Ker uda pomeni vodo, in ude, bika [6]), ap vodo, in aper bika (vapa — japa), vrš namočiti in verša bika, shava vodo in shavu bika, bana vodo in bonas bivola, je tedaj celó dosledno, da tudi beč, beča, boča, buča, je pomenilo vodo in bik, bek, boč, buk, bèk, beyk — bika, — in tukaj imamo ključ: zakaj se Vindobona, Vindomina, Vindomana [7]) velí Beč. Besede bečva, bačva [8]), bočka, buča imajo torej svojo koreniko v besedi beča, boča, bača, buča = voda, kakor besede baničkа, čban, Wanne v besedah vana, bana, bona = voda, kakor poznamlenja varč, verč, urceus, barilo v besedi var = bara [9]), voda in pomenile so izvirno hydria — vodrica — Wassergefäss.

Kar bika ali kravo pomeni, to tudi pomeni goro — pečino, zato tar, tur = bik in turan, Gebirgsland, ida = zemlja, bik, in ida, Bergwald, tarw bik in taur, gora, tor = bik, in tora = gora, krava, nekdaj karva [10]), kakor se v poljskem dnešnji den bik veli, in kar pečina.

Vse rodivno veliko silno, pravi Stephan byzantinski, so stari imenovali *ταυρος* [11]).

Slovanski popotnik.

* Car Aleksander in fajmošter M. v kongresu ljubljanskem. „Lepi moj prijatel!“ — reče nekega dné car fajmoštru, ki ga je ne deleč od Ljubljane, pod imenom svojega strežaja, večkrat obiskoval — „spodobí se, da tudi Vi mene enkrat obiščete, ker sem jez že tolikrat pri Vas v gostjah bil; Vaše prijaznosti Vam jez sicer poverniti ne bom lahko mogel, ker ste mi vsigdar z južino uljudno postregli in me na to še svoj jezik prijazno učili. Al skusil bom, kar bo v moji moči stalo, počastiti tudi Vas ko prijatla svojega“. — „Pač rad bi Vas jez, prijazni Gospod! obiskal enkrat v Vašem prebivalu, ali kako Vas najti v tolikem hrupu in sedanji mestni mergoljavi?“ — odgovorí M. — Car: „To imate ceduljo (listek)! s to dospejete živo lahko do mene“.

Fajmošter se poda o lagodnem času na pot s prejetim lističem, ki ga ni brati vedel, ker je bil pisan z rusovskimi pismenkami. V škofijo stopivši ga pomolí pervemu, ki mu je naproti prišel, Rusu. Ta ga napoti na stopnice, ki so v namenjeni stan deržale. Straže o zapopadku pismica podučene memo idočega s puškami častno pozdravljajo, kar našega gosp. fajmoštra z nekako grozo prešine. Z derhtajočem sercom pride pred dvoranine vrata, ktere mu strežaj, ceduljo prebravši, uljudno odprè, in glej — tu strah fajmoštru do verhunca prikipí: v lesketajoči se dvorani zapazi veličanstvene osebe cesarja Franca in Aleksandra in še druzih velicih gospodov, kterih se tù nikakor nadjal ni. Ves osupnjen jo vdere po stopnicah nazaj, nečuvši prijaznega glasa, ki ga je klical v dvorano. K.

* Slovanski popotnik, ki se včasih ozira tudi po Nemškem, je te dní v časniku „Unt. am h. H.“ bral, da se je pretekle dvé leti vsako leto čez 200.000 ljudí iz Nemškega v Ameriko preselilo, in da bo število nemških preselnikov konec tega leta še 250.000 preseglo. Ker se vsako leto več Nemcov v druge kraje seli, prepoveduje zdej postava v novem Jorku in novem Orleanu, da kruljevi, hromi, slepi če tudi na enem očesu, starci, matere z otroci brez delavnih mož ne smejo tje, in da naj se preselitev v Ameriko le močnim rokam, zdravim možganom in polnim mošnjam kar je moč polajša.

Kratkočasnice.

— Iz koliko vzrokov se vino pije? Na to vprašanje v neki veseli družbi je odgovoril francoski pisatelj Gilles Menage v 17. stoletji takole: Pet vzrokov je, da se vince pije: pije se 1) dragemu gostu na čast, 2) za žejo takrat, kadar se pije, 3) da se prihodnja žeja odverne, 4) če je kapljica posebno dobra, in 5) iz vsakega druzega vzroka. (Slov. N.)

— Neki gospod je povabil mnogo gospôde v gostje. Neroden strežaj, ko je juho (župo) na mizo nesel, polije ž njo neki gospé praznično svilnato oblačilo. „Nikar ne imejte skerbí zatega voljo — jo tolaži strežaj — v kuhinji je še poln lonec juhe!“

— Neki gospodar je imel prav lenega vertnarja. Enega dné se priplazi silo počasi po nekem opravku do gospodarja. Gospodar tako lenobo viditi, ga vpraša: „si li kdaj vidil polža?“ „Da!“ mu odgovorí lenjak. „No! tak te je mogel on srečati, ker došel si ga ti težko kdaj“.

— Slavnega nemškega zdravnika Zimmermann-a upraša kralj pruski Friderik II.: koliko je že ljudí na drugi svet spravil? — „Ne toliko in tudi s tako veliko slavo ne, kakor Vi, presvitli kralj!“ — odgovorí Zimmermann. (Nev.)

Novičar iz austrijanskih krajev.

Iz Českega. Pred nekimi tedni ste zginile v českí Lipi dve keršenci, da noben človek ni vedil kam. Povsod se je govorilo od nju, pa nikjer ni bilo ne duha ne sluha za njima. Čez 20 dní ste prišle spet na dan in „Bohemia“ naznanja o tem čudovitem begu sledeče: Na

---

[1]) Barth „Altteutsche Relig.“ II. 129.
[2]) „Jahrbücher der Liter.“ 111. Band str. 56.
[3]) Athenäus X. 25.
[4]) Porphyr „de antro nymph.“ 17.
[5]) Paullinus „Systema brahm.“ str. 317.
[6]) Glej: Kanne „System des ind. Myth. str. 288.
[7]) Perva izraza sta serbska, tretji češkoslovaški in slednji slovensko-horvaški.
[8]) Tako pomeni Vindobona slovenski Bonn ali pa Achen, če po vodi, če pa po biku, pomeni slovenski Maynz (Moguntiacum), Turin.
[9]) Zato se v ruskem basnoslovji bog morja in vod velí Barina, sanskr. Varuna.
[10]) Zato ime Carvanci montes na Kranjskem.
[11]) Stephan Byzant pri besedi *ταυρος*. Pis.

bližnji gori, ne deleč od gostivnice v Švojki, je v skalovji neka prostorna, dobroznana luknja. V to luknjo ste se imenovane keršenci podale z namenom, da bote tù kot pušavnici živele. Napravile ste si berlog za stanovanje, veliko maha ste navlekle v luknjo in jo od zunaj zadelale z zemljo in mahom. K bližnjemu studencu ste hodile po vodo za pijačo, v bližnjo mesto Reichstadt pa, kadar je treba bilo, po kruh. Tako ste živele skoz 20 dní, dokler ju ni zmiraj večji mraz prepodel iz pušave in pušavnici spet spreobernil v keršenci.

Iz Ljubljane. V našem listu je bilo naznanjeno, da pridni tesarski mojster Stepišnik v Celji po sporočilu angleškega poročnika na Dunaji izdeluje lesene hiše (kolibe) za angleško armado v Krimu, ktere imajo do konca tega mesca že v Terstu biti, da grejo potem berž po morji v Turčijo in odtod v Krim. In res je taka! Že se vozijo po železnici iz Celja razložene kolibe v Ljubljano, kjer jih vozniki na vozove nakladajo in vozijo v Terst. Tudi sila veliko kožuhov in druge kožuhovine gré iz Dunaja in druzih krajev (tudi v Kranji in v Ljubljani so pokupili vse kožuhe) v Terst in od tod v Krim za angleško armado. Kdo bi bil kadaj mislil, da se bo v kožuhu krajnskega kmeta kadaj angleški voják v Krimu košatil!

Iz Ljubljane. Ker smo že od več straní nagovarjani bili: naj bi „Novice“ radovednim domorodcem majhen odlomek toliko zaželjenega slovenskega slovnika (besednjaka) za pokušnjo prinesle, in se nam je te dní tudi po dopisu „od Soče“ želja razodela: da bi „Novice“ svojim bravcem ob novem letu ne mogle prinesti ljubšega vezila, kakor bi bil le en sam listek omenjenega slovnika, da bi vidili osnovo in obraz tega dela, po kterem domorodci toliko hrepené, smo danes v stanu častitim prejemnikom „Novic“ veselo novico naznaniti, da miloštljivi knez, blagoserčni izdatelj slovnika, so dovolili: naj se „Novicam“ pridene en listek perve pole v ravno tisti obliki in na ravno tistem papirji, kakor bo prišlo celo delo na dan. — S pervim listom ob novem letu bo prejel tedaj vsak prejemnik „Novic“ en list slovenskega slovnika za pokušnjo, pa ne vsi enakega, ampak tako, da 1. pola, ker se delo natiskuje v osmerki, se bo razdelila na 8 listov, in se enemu 1. list, drugemu 2. itd. dodal. Prepričali se bojo s tem tudi tisti gospodje, ki so želeli posebnih iztisov na pisni papir, da je ta tiskarski papir tako lep in dober, da se na-nj pisati zamore. Kar gosp. dopisnik „od Soče“ še dalje o izdelovanji slovnika svetuje, je že vse davnej storjeno. Delo to je delo „viribus unitis“.

Novičar iz mnogih krajev.

Obstoj 8 razredov (klasov) na gimnazijah in sedanje učilne pravila so po višjem sklepu od 6. t. m. poterjene; le v sledečem bo kakošna prememba potrebna: modroslovna propedevtika se ima obširniše kakor dosihmal učiti in tudi latinski jezik se ima posebno pridno obdelovati; zastran jezika, v kterem naj se šolski predmeti učé, ima veljati za glavno pravílo to, da se zmiraj in povsod učí v tistem jeziku, po kterem se omika učencov naj bolj pospeši, tedaj naj bo učilni jezik tisti, ki je učencom tako znan in gladak, da popolnoma razumejo, kar se jim razlaga; za dosego temeljite omike mora po vsih gimnazijah — zunaj lombarško-benečanskih — saj v višjih razredih nemški učilni jezik prevagovati; ako ni tem pravilom nasproti, pa zna tudi kak drug deželni jezik učilni jezik biti; v letu 1858, ko bo sedanja gimnazijalna osnova v nemško-slavjanskih deželah in oziroma tudi na Ogerskem 8letno skušnjo prestala, ima izvoljeni odbor zvedenih mož iz mnozih dežel sedanjo osnovo pretresti, in, če bo treba, nasvetovati kakošne poprave. — Za znamenje zmiraj večje prijaznosti med austrijansko in francosko vlado velja tudi to, da naša vlada je poslala pervemu francoskemu ministru, francoska vlada pa našemu velike križe nju častnih redov. — Ker se je govorilo, da si angleška in francoska vlada niste več tako dobre, kakor ste si bile izzačetka, ker angleški vladi ni po volji, da francoska preveč želí se porazumiti z rusovsko vlado, je vradni list francoske vlade te dní razglašil, da ona ni nobene rusovske ponudbe zastran mirú prejela. — Ker ima konec tega leta gotovo biti: ali se misli rusovska vlada udati znanim tirjavam zaveznikov, je poslala pruska vlada poročnika Usedoma v Pariz in London, polkovnika Manteufelna pa na Dunaj s poročilom, kakor pravijo, da le tadaj ona stopi v njih zavezo, ako ne bojo tistih 4 terjav prenapeti, in se zavežejo, ne več terjati. — Minister Rusel je v poslednjem zboru z večjim zaupanjem govoril od zaveze z austrijansko vlado, kakor pervikrat. — V Krimu se še niso udarili. Francoski vojskovodja Canrobert je razglasil oklic svoji armadi: naj berzdá svoje hrepenenje po vojski še malo časa, ker kmali bode ura bila, da bo priložnost imela pokazati svoje junaštvo. — Ni popisati, s kakošnim trudom se pripravljajo Rusi za vojsko prihodnjo spomlad; nadadmiral veliki carevič Konstantin ogleduje zdaj tù zdaj tam vojne barke in zapoveduje nove priprave. — Le z majhno večíno glasov (39) je bilo v deržavnem angleškem zboru dovoljenje za nabiro ptujih vojakov poterjeno. — 26. t. m. se bo snidel postavodajavni zbor v Parizu, kterega bo cesar Napoleon sam začel z ogovorom. — Na Gdanskem (Danzig), poglavnem mestu zahodnje Prusije, je bila 18. t. m. strašna povodinj, v kteri je utonilo veliko ljudí in živine. Strašno je bilo ponoči slišati plat zvona, kričanje ljudí in rijovenje živine v vodi! Reka Visla je bila že zamerznila, južno vreme pa je stajalo led, in ker ni splaval hitro po vodi, je nenadoma stopila Visla čez bregove in potopila spodnji del mesta. — Pruski časnik „Zeit“ pripoveduje prerokovanje 12 let starega zamaknjenega fanta: kaj bo s Sebastopoljem? Povedal je: „Zavezniki bojo 8., 9., 10. do 13. sušca premagali Sevastopolj, pa ga v svoji oblasti obderžali le do mesca rožnika (junia), potem pa bojo popolnoma potolčeni; leta 1857 bojo zavezniki v Londonu z Rusom mir sklenili“. Tako če biti mladi fanteč naj večji politikar sedanjega časa?!

Dobrovoljne pušice.

Celtogermansko.

Čudno le mešajo
Modrim se glave,
Vedno spreminjajo
Temeljne stave.

V časih veljalo je
Indogermansko *);
To je kazalo se
Kaj veličansko!

Samo naroda dva
Tam od izhoda
Vredna spomina sta
Sem do zahoda!

Kadar pa vstajajo
Zoper slovansko,
Vsprot mu le stavijo
Celtogermansko **).

Glej jo zamišljenost!
Vse si lastijo;
Tukaj pa malenkost
Z drugim delijo.

Znojemski.

*) Kadar se je spoznala sorodnost ljudstev, ktere stanujejo od Inda čez perzijanske puše, Kavkaz in Helespont do atlanškega morja, se je za to sorodnost izbralo ime „indoeurepejski narodi“. Zdaj velja tudi beseda „zahodni in izhodni ariški narodi“, pa na Nemcih je bilo „indogermanski“.

**) Beri kdo Knabelnove ali pa Muharjeve spise; v vsaki drugi versti stojí „celtischgermanisch“.

Današnjemu listu je pridjana 24. pôla „občne zgodovine“.

Odgovorni vrednik: *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik: *Jožef Blaznik.*